

cărții și al lectorilor, având în vedere conținutul extrem de interesant al volumului în ansamblul lui, propus de principalii editori, Frédéric Barbier și István Monok, alături de ceilalți autori – ne gândim la Donatella Nebbiai, Pierre Aquilon, Juliette Guibaud, Ilona Pavercsik, Virginie Spenlé, Claire Madl ș.a.! De altfel, concluziile de la finalul lecturii asupra volumului *Contribution à l'histoire intellectuelle de l'Europe: réseaux du livre, réseaux des lecteurs* dau câștig de cauză constatărilor reputatului Profesor Frédéric Barbier în ceea ce privește locul și rolul îndeplinit de rețelele de cărți și cititori, în Europa anilor 1650-1918, vis-à-vis de problematica abordată și interdependența ei cu cercetarea istorică, fiind vorba în ultimă instanță de istoria cărții. Rețelele de cărți și de cititori pledează, în ultimă instanță, pentru o anume istorie, mai ales în sfera librăriei, contribuind la profesionalizarea domeniului, modificând scara activității, printr-o mai pronunțată sistematizare a muncii cu cartea, anticipând controlul frecvent în domeniu.

De fapt, din lectura volumului editat de Frédéric Barbier și István Monok înțelegem mai bine de ce, în sistemul de rețele al cărții și cititorilor din Evul Mediu și din epoca modernă informația, valorile și comerțanții au circulat liber și eficient în sistem, jocul concurenței fiind mai limitat, sistemul de rețele al cărților și cititorilor contribuind în ultimă instanță la limitarea manifestării liberalismului. Căci, într-o perioadă în care distanța devine tot mai puțin importantă, iar software câștigă putere în societatea europeană civilizată, inima rețelelor de cărți și de cititori presupune existența unui întreg sistem de prevederi scrise și de practici, care facilitează relațiile între principalii actori ai fenomenului, de la tipografi, gravori și editori până la comerțanți, librari și, desigur, cititori. Sunt doar câteva aspecte teoretice și practice ale fenomenului cultural constituit de rețelele de cărți și de lectori, pentru care pledează volumul *Contribution à l'histoire intellectuelle de l'Europe: réseaux du livre, réseaux des lecteurs*, mai sus discutat din unghiul unei anumite lecturi. De la astfel de constatări ar putea porni mai multe direcții într-o cercetare modernă și aplicativă a cărților românești vechi și a universului cititorilor lor, așa cum ni-l destăinuie mai multe „cărți călătore”, în direcția unei „geografii culturale”, pentru care a pledat cu argumente convingătoare regretatul Alexandru Duțu, în urmă cu câțiva ani buni.

Iacob Mârza

Ioan Opreș, *Provocarea noilor muzeografii*, Brăila, Ed. Istros, 2008, 236 p.

Lucrarea de față, dedicată celor care activează în lumea muzeelor din România, se înscrie pe coordonatele stabilite de autor prin demersurile anterioare, reprezentând în fapt o încucunare a acestor demersuri, oferind o imagine nouă, modernă și actuală asupra muzeologiei ca știință.

Demersul lui Ioan Opreș era absolut necesar în condițiile „sărăciei” istoriografiei acestui domeniu¹. Cu o structură echilibrată, lucrarea ne oferă o imagine asupra evoluției muzeelor și a muzeologiei ca știință, un plus fiind adus de încercarea

¹ Remarcăm lipsa lucrărilor dedicate muzeologiei, în afara lucrărilor lui Ioan Opreș – excluzând lucrările care au caracterul unor cursuri universitare – îi putem aminti pe Corina Niculescu, *Muzeologie generală*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1975 și Radu Florescu, *Bazele muzeologiei*, București, Ministerul Culturii, 1982.

de integrare a muzeelor românești pe liniile de dezvoltare aplicate în marile muzee ale lumii.

Scopul principal se dorește a fi prezentarea soluțiilor de management de succes folosite în muzee precum Louvre, British Museum sau Metropolitan Museum și metodele de implementare ale acestora la muzeele din România. Sunt prezentate idei de atragere a turiștilor prin realizarea unor expoziții noi, facilități oferite – altele decât clasicele pliante sau cataloage de expoziție (obiecte promoționale – calendare, agende, pixuri, ceasuri, etc.) – ghidaje virtuale și digitale, cafenele și restaurante amplasate în incinta muzeului¹. De asemenea sunt prezentate și modalități de finanțare a muzeelor, sunt puse față în față situația muzeelor occidentale care depind, ca și sursă de finanțare, de banii proveniți din vânzarea biletelor, a obiectelor promoționale, dar și de credite contractate în diferite bănci² și situația muzeelor românești, finanțate de la bugetul de stat în cea mai mare măsură.

De reușita sau eșecul implementării acestor metode în muzeele românești vom putea să ne convingem în perioada 2009-2020, conform anexelor prezentate la sfârșitul lucrării; această perioadă ar trebui să fie una extrem de prodigioasă pentru muzeologia românească, urmând a fi dezvoltate sau înființate numeroase muzee.

Remarcăm în mod deosebit utilizarea bibliografiei de proveniență occidentală, în special cea din țări cu o vastă experiență în domeniu (Franța, Italia, Olanda, Anglia sau S.U.A.).

În final, putem considera lucrarea domnului Ioan Oprea un adevărat ghid pentru cei care activează în lumea muzeelor românești și mai ales pentru generația nouă de muzeografi, în care stă viitorul acestor instituții de cultură.

Florin Bogdan

Transilvania, XXXVII (CXIII), 2, 2008, 96 p. + il.

Revistă de cultură istorică națională și europeană (întemeiată în anul 1868)³, *Transilvania* m-a determinat, prin aria preocupărilor de cercetare a istoriei, care a debutat în deceniul 7 al secolului trecut, în epoca studenției clujene, s-o răsfoiesc, nu o dată, în efortul de completare a câmpului istoriografic, atunci când am abordat aspecte, etape și momente ale dezvoltării istoriei învățământului românesc din Transilvania veacului Luminilor, evoluția culturii românilor ardeleni în epoca devenirii naționale, respectiv în Vormärz etc. În ultimul deceniu și jumătate, am consultat-o în

¹ Parte din aceste idei se aplică deja și în unele muzee din România, cel mai relevant caz fiind cel al muzeelor sibiene – Astra și Brukenthal – care s-au aliniat standardelor occidentale, beneficiind și de faptul că Sibiu a fost Capitala Culturală a Europei în anul 2007.

² Această soluție nu reprezintă o garanție a succesului. Modelul a fost patentat de muzeele americane, multe dintre ele (Museum of Modern Art din New York, Metropolitan Museum din New York) confruntându-se cu grave probleme financiare și, implicit, cu imposibilitatea de a rambursa respectivele credite. Mai multe informații în Adrian Șchiop, „Criza îngheață muzeele americane”, în *România liberă* (5 noiembrie 2008), disponibil pe www.romanalibera.ro/a138347/criza-ingheata-muzeele-americane.html.

³ *Enciclopedia istoriografiei românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978, p. 461; Pompiliu Teodor, *Evoluția istoriografiei românești*, Cluj, Editura Dacia, 1970, p. 115; Idem, *Introducere în istoria istoriografiei din România*, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2002, p. 118.